

GAZETA LWOWSKA

DZIENNIK DLA DYSTRYKTU GALICYJSKIEGO

Nr. 42 — Rok 133 (4)

Sobota, 19 lutego 1944 r.

DZIŚ: Konrada
JUTRO: Leona

Straty bolszewików pod Nikopolem Koło Krzywego Rogu rozgorzały nowe walki Nawiązanie łączności z grupą odciętą koło Czerkas

Naczelna Komenda Niemieckich Sił Zbrojnych komunikuje z GŁÓWNEJ KWATERY FÜHRERA w dniu 18 lutego:

Na południowy wschód i północ od Krzywego Rogu bolszewicy przystąpili wczoraj do ataku znacznymi siłami piechoty i czołgów. Wywiązały się ciężkie walki, które jeszcze trwają. Szczególnie zacięcie walczone w miejscu włamania na południowy wschód od miasta.

W ciężkich walkach w rejonie Nikopola dywizje: wschodnio-marchijskie, bawarskie, reńsko-westfalskie, saskie, meklemburskie, pomorskie i wschodnio-pruskie pod rozkazami generała oddziałów górskich Schornera i generałów Brandenburgera, Mietha i Kreysinga w czasie od 5. XI. 1943 do 15. II. 1944 w walkach zaczepnych i obronnych udaremniły silne próby przełamania nieprzyjacielskiego, walcząc często na białą broń i zadaly nieprzyjacielowi wysokie straty. Zdobyto lub zniszczono przy tym 1754 czołgi, 533 dział, liczn, inną broń i dalszy sprzęt wojenny oraz zestrzelono bronią piechoty 56 samolotów nieprzyjacielskich. Lotnictwo nasze przyczyniło się wybitnie do tych sukcesów akcją silnych formacji samolotów bojowych i bliskiego wsparcia.

W rejonie na zachód od Czerkas po odparciu gwałtownych nieprzyjacielskich kontrataków uzyskano nową łączność z odciętą od tygodni silniejszą niemiecką grupą bojową, która przebiła się aż do frontu idących jej na odsiecz formacji pancernych.

Na południe od jeziora Ilmeń celem skrócenia frontu po zniszczeniu wszystkich urządzeń wojennych opuszczono wysunięty luk frontowy wraz z miastem Staraja Russa bez żadnych przeszkód ze strony nieprzyjaciela. Na zachód od jeziora Ilmeń i

Willkie i Bricker kandydują na prezydenta

GENEWA, 18. 2. — Wendell Willkie i gubernator Bricker podali oficjalnie do wiadomości swoje kandydatury na prezydenta z ramienia partii republikańskiej.

Stalinowski „Trust mózgow”
Rys. Leo Melik

na froncie aż po jezioro Pejpus, jak również koło Narwy bolszewicy przy wsparciu czołgów nadaremnie atakowali na kilku pozycjach znaczącej siłami. Zniszczono przy tym 36 czołgów nieprzyjacielskich.

W rejonie tym odznaczyła się szczególnie pomorska 12 dywizja pancerna pod dowództwem generała-porucznika barona von Bodenhausen.

Na południe od Rzymu nasz atak w zaciętych walkach poczynił postępy w zwięzaniu przyczółka desantowego Nettuno, wspierany przy tym dobrze siłami artylerii i obrony przeciwlotniczej. W portach Anzio i Net-

tuno zaobserwowano silne pożary i zniszczenia.

Koło Cassino nasi dzielni grenadierzy odparli wszystkie ataki nieprzyjacielskie i wśród wysokich strat dla przeciwnika na kilku pozycjach wyparli ponownie nieprzyjacielskie grupy bojowe, które wlały się.

W rejonie frontu włoskiego zestrzelono w dniu wczorajszym 18 samolotów nieprzyjacielskich.

Lekkie siły niemieckiej marynarki wojennej zniszczyły w wieczornych godzinach 16 lutego na północ od wyspy Elby dwa angielskie ścigacze, wyposażone w artylerię.

Oświadczenie gen. marszałka Kesseiringa w sprawie zniszczenia opactwa Monte Cassino

RZYM, 18. 2. — Naczelny dowódca niemieckich wojsk walczących we Włoszech, generał marszałek polny Kesselring złożył w sprawie barbarzyńskiego ataku anglo-amerykańskiego ataku bombowego na czcigodne wspaniałe opactwo Monte Cassino następujące oświadczenie:

1) W dniu 15 lutego 1944 w czasie od godz. 9.30 do 10 kilka fal atakujących 4-motorowych anglo-amerykańskich samolotów bojowych zrzuciło liczne bomby na opactwo Monte Cassino, będące macierzystym klasztorem zakonu benedyktynów. Wskutek tego klasztor uległ zupełnemu zniszczeniu, a wielka ilość osób przebywających w klasztorze została zabita, zasypana lub zraniona.

Klasztor już w dniu 15 stycznia odniósł ciężkie uszkodzenia wskutek ognia nieprzyjacielskiej artylerii.

2) Dowództwo nieprzyjacielskie twierdzi, że atak został przeprowadzony celem zniszczenia znajdujących się w klasztorze wojsk niemieckich i urządzeń obronnych. Wobec tego stwierdzam kategorycznie co następuje:

Kiedy Watykan przed kilku miesiącami za pośrednictwem niemieckiej ambasady przy stolicy apostolskiej zwrócił się do mnie z prośbą, aby nie wciągnąć klasztoru Cassino do działań bojowych, wyraziłem na tę propozycję natychmiast zgodę pod warunkiem że i przeciwna strona zachowa takie samo stanowisko.

Wobec tego wydałem zakaz, aby żołnierze niemieccy nie wchodzili na teren klasztoru i jego bliższego otoczenia. Nad ścisłym przestrzeganiem tego rozkazu czuwali stale odnośni dowódcy wojskowi oraz ustawione specjalne posterunki kordonowe i żandarmeria polowa. Nawet z zezwolenia przejściowego pomieszczenia w razie konieczności w klasztorze ciężko rannych nie uczyniono użytku aż do bombardowania. Natomiast zezwolono licznym włoskim uchodźcom na szukanie schronienia w klasztorze. Z tego powodu w dniu a aku w opactwie znajdowało się kilkuset uchodźców, którzy w zaufaniu do świętości tego duchownego obszaru i jego neutralności schronili się do klasztoru jako azylu. Celem zabezpieczenia na wszelki wypadek nieocenionych zabytków kulturalnych, znajdujących się w klasztorze, zwłaszcza biblioteki,

już dawniej wojska niemieckie zajęły się ich przewiezieniem do Miasta Watykańskiego.

3) Twierdzenie jakoby klasztor został rozbudowany do rozmiarów „największego artylerijskiego fortu zaporowego na świecie” jest niesłychanym tendencyjnym kłamstwem.

4) Również dalsze twierdzenia jakoby opactwo i należący do niego teren zostały użyte, względnie rozbudowane na inne obiekty wojskowe jak stanowiska karabinów maszynowych, punkty obserwacyjne artylerii itd., są najzupełniej zmyśnione. W rzeczywistości od chwili wywiezienia zabytków kulturalnych w obrębie klasztoru Monte Cassino nie znajdował się ani jeden żołnierz niemiecki, tak że ani ostrzeliwanie budynku opactwa przez artylerię amerykańską w dniu 15 stycznia, ani atak powietrzny z dnia 15 lutego nie wyrządziły jakichkolwiek szkód wojskowych oraz nie spowodowały zranienia choćby jednego żołnierza niemieckiego. Poszkodowani zostali jedynie zakonnicy pozostali w obrębie klasztoru oraz wioścy uchodźcy cywilni.

5) Fakt, że na obszarze klasztoru nie przebywał ani jeden żołnierz niemiecki potwierdzają przytoczone poniżej pisemne oświadczenia:

a) Opat klasztoru Monte Cassino, biskup Gregorio Diamano oświadczył: „Poświadczam na wyrażone życzenie, że w klasztorze Monte Cassino nie znajdował się ani nie znajdują się żaden żołnierz niemiecki”. Gregorio Diamano, Vescovo Abate de Monte Cassino.

b) Administrator opactwa Monte Cassino don Nicola Clementi i delegat biskupi biura administracyjnego diecezji Monte Cassino, don Francesco Salconio oświadczyli: „Don Nicola Clementi, administrator opactwa Monte Cassino i don Francesco Salconi, delegat biskupi biura administracyjnego diecezji Monte Cassino, którzy uratowali się z ataku bombowego z dnia 15 lutego, wskutek którego całe opactwo uległo zniszczeniu, oświadczają, że nie znajdowały się tam żadne niemieckie urządzenia obronne lub wojska czy też materiały wojenne jakiegokolwiek rodzaju, tj. 15 lutego 1944 r.”.

6) Po dokonaniu obecnie zniszczeniu zabudowań klasztornych włączenie klasztoru Monte Cassino do systemu niemieckich u-

Dlaczego zamknięto „Wiadomości Polskie” List Z. Nowakowskiego do „Daily Telegraph”

SZTOKHOLM, 18. 2. — Brytyjski minister informacji Brendan Bracken podał we środę w Izbie Gmin jak donosi Reuter, powód zakazania ukazywania się polskiego dziennika „Wiadomości Polskie”.

Dziennik ten, jak oświadczył minister, występował z licznymi gwałtownymi atakami na rząd sowiecki. Pomimo wielokrotnych ostrzeżeń nadużywał on w dalszym ciągu brytyjskich praw gościnności i prowadził dalej swą akcją w kierunku siania niezgody wśród Aliantów. Bracken odmówił prośbie poddania swej decyzji rewizji.

Jak z powyższego wynika, zakazania dziennika domagały się Sowiety. Równocześnie brytyjski minister informacji potwierdził ponownie fakt

zależności Anglii, która nie może sobie po prostu pozwolić na sprzeciwianie się zadaniom sowieckim.

GENEWA, 18. 2. — Jak już w krótkości donoszono, dziennikarze polscy w Londynie skierowali do ministra informacji Brendana Brackena rezolucję, protestującą przeciwko zakazowi wychodzenia tygodnika „Wiadomości Polskie”.

Jak donosi „Times”, rezolucja ta mówi o tym, że istnienie prasy polskiej we Wielkiej Brytanii jest jednym z najważniejszych środków, z pomocą których zgłaszają Polacy w Anglii swe prawa. Z tej to przyczyny żąda się cofnięcia odnośnego zarządzenia ministerialnego. „Times” zauważa na marginesie tej sprawy, że redaktorowi naczelnemu „Wiadomości Polskich” zwracano kilkakrotnie osobicie na to uwagę, że istniejąca w piśmie jego tendencja zmierzająca do wzniecania niezgody między Aliantami, wszelkie jednak takie uwagi pozostały bez skutku. Z tego też powodu cofnął minister zezwolenie na wydawanie pisma.

GENEWA, 18. 2. — W liście opublikowanym w dzienniku „Daily Telegraph” zwraca się naczelny redaktor tygodnika „Wiadomości Polskie” Zygmunt Nowakowski do brytyjskiej opinii publicznej.

Pisze on m. i., że tygodnik ten emigracji polskiej wychodzi w Anglii regularnie od lipca 1940 r. Obecnie jednak brytyjskie ministerstwo informacji skreśliło pismu przydział papieru, stwarzając w ten sposób przeszkodę do jego wydawania. Stało się tak pomimo że nie drukowano żadnego artykułu, który by nie był poprzednio przedłożony cenzorowi angielskiemu. Cenzura, jaką wykonywano w odniesieniu do czasopisma, nie tylko skreślała wszystko, cokolwiek mogłoby być niebezpieczne dla kraju ale i nawet każdy artykuł zajmujący się sprawami posiadającymi chociażby tylko najmniejsze zabarwienie polityczne. W ten sposób skreślono całe artykuły i zdania bardzo często, a niejednokrotnie nawet zdania publikowane w cudzoziemiu a wyjęte z prasy londyńskiej.

„Daily Telegraph” potwierdza we własnej adnotacji na skutek informacji, zasięgniętej w ministerstwie, że skreślić trzeba było cały szereg artykułów polskich, ponieważ uważano, że mogłyby one szkodzić sprawie narodów sprzymierzonych.

podp. KESSELRING
generał marszałek polny

Głos dnia

Jedną ze stojących blisko kół polskiego rządu emigracyjnego gazeta zajmuje się zmianą konstytucji w Unii Sowieckiej. Organ ten pisze: „Na pierwszy rzut oka zmiana sowieckiej konstytucji wygląda sensacyjnie. Każda z republik, będących członkami Unii, ma posiadać pełnomocnictwa dla podjęcia stosunków z zagranicznymi państwami oraz zawierania z nimi układów. W rzeczywistości zaś t. zw. autonomia czy też suwerenność republik sowieckich istnieje tylko na papierze. Unia sowiecka nie jest oparta na federalizmie, lecz raczej na rosyjskim centralizmie. Funkcje federalizmu istnieją tylko w programie dla zagranicy. W rzeczywistości istnieje w Rosji bezwzględny centralizm administracji. Pewnym i ważnym elementem tego centralizmu a równocześnie i rusyfikacji jest pomieszanie ludności w całej Unii Sowieckiej, a za-

tem postępowanie, które już dawno przed wojną było planowane. I tak np. miliony Ukraińców, zwłaszcza tych, których posadzano o objawy autonomistycznych ambicji, wysiedlono do rozmaitych części Syberii. Pewna ilość sowieckich komisarzy na Ukrainie, jak Cubar, Skrypnik, Lubojenko, Kociubiński, którzy federacje te źle sobie tłumaczyli, przypięcia to życiem. Nie oznacza to jeszcze rewolucji w kierunku federalizmu jeżeli każda z 16-tu republik będzie miała narodową armię, tworzącą część armii czerwonej. Nie oznacza to jeszcze postępu w kierunku federacji, jeżeli pretensje, jakie ma Rosja wobec Polski, formułowane będą w przyszłości nie tylko przez pana Mołotowa, lecz także przez pana Aleksandra Kornejczuka. Zmiana konstytucji z 1. lutego jest zatem tylko instrumentem Unii Sowieckiej.

+ W dniu 12 lutego samoloty japońskie zaatakowały lotniska Chin Czong-King w Nanyung, w prowincji Kwantung oraz Siuczwan w prowincji Kiangsi. Na lotnisku w Nanyung wybuchł pożar wielkich rozmiarów. Nad Siuczwan wywiązały się gwałtowne walki powietrzne. Japońcy zestrzelili 12 samolotów przeciwnika, sami stracili 6 samolotów.

× Samoloty anglo-amerykańskie zbombardowały w niedzielę po południu kilka gmin w departamencie dolnej Sełwany. W pewnym miasteczku, według pierwszych meldunków, uległo zniszczeniu 30 domów oraz kościół. Pod gruzami miało zostać pogrzebanych 50 osób. W czasie prac nad usuwaniem gruzów wydobyto dotychczas 10 zwłok.

⊕ Minister skarbu Włoch republikańsko-faszystowskich zarządził ze skutkiem natychmiastowym zablokowanie wszelkich zagranicznych kont państwowych i prywatnych w odniesieniu do tych wszystkich krajów, które ze swej strony zablokowały konta włoskie

● Portugalia planuje obecnie wytworzenie cukru z mocno skoncentrowanego soku gronowego. Ten nowy ekstrakt gronowy użyty będzie do wyrobu ciastek, marmolady, czekolady i lodów. Zarządzenie to okazało się niezbędnym z powodu ograniczonego eksportu cukru i zredukowania eksportu wina.

▲ Hiszpańska produkcja węgla wyniosła w pierwszych 10 miesiącach 1943 roku ogółem 7 milionów ton, w przeciwstawieniu do 6,6 milionów ton w takim samym okresie w roku poprzednim.

+ We Florencji padła ofiarą angielsko-amerykańskiego ataku terrorystycznego znana włoska śpiewaczka Lina Cavalieri. Należała ona do najwięcej uwielbianych śpiewaczek w czasach przed pierwszą wojną światową i występowała także w Berlinie oraz Petersburgu.

* W czasie zderzenia się trzech samolotów jednej z grup bombowców Stanów Zjednoczonych, które spadły na lotnisko w Greenville, 19 osób poniosło śmierć.

+ Londyński sprawozdawca dziennika „Ya” pisze w swej kronice, że społeczeństwo angielskie jest rozczarowane z powodu postępów walk we Włoszech i przyjmuje komunikaty z apatią.

× Król Faruk powrócił dziś do Kairo z podróży inspekcyjnej po okolicach Egiptu, nawiedzonych przez epidemię malarii.

„Ze zdumiewającym spokojem i poczuciem wyższości opanowuje naczelną dowództwo niemieckie sytuację, również zdumiewającą jest siła oporu wojsk niemieckich na długiej linii frontowej” — pisze rzeczoznawca wojskowy szanghajskiego dziennika „Zaria” na temat walk na wschodzie.

□ Rząd Mandżukuo, celem polepszenia funkcjonowania zakładów elektrycznych i zwiększenia siły produkcyjnej kraju, postanowił stworzyć nowy dział administracji dla energii elektrycznej.

+ W piątek o świcie został zbombardowany jeden aliancki transportowiec o 6000 ton pojemności, przez japońskie lotnictwo marynarki, na wysokości Kalkuty; wskutek czego poniósł ciężkie uszkodzenia. Wszystkie japońskie samoloty powróciły do swojej bazy.

* W piątek wieczorem senat Stanów Zjednoczonych przyjął ustawę, w myśl której od 30 czerwca będzie wzbroniona wypłata subwencji rządowych dla farmerów oraz innych placówek. Subwencje te miały na celu ustabilizowanie cen detalicznych na artykuły żywności. Wniosek ten został obecnie przesłany do Izby posłów.

● Według tygodniowego biuletynu japońskiej floty w Nankinie, aktywność floty lotniczej ożywiła się znów. Japońscy lotnicy bombardowali, według tej wiadomości, dnia 5 lutego Laohokow w prowincji Hopen. a 9 lutego Hanchung w prowincji Szansi, wreszcie 10 lutego Suichwan w prowincji Kiangsi, gdzie zniszczyli co najmniej 5 samolotów na ziemi.

× Wedle doniesienia Reutera z Waszyngtonu, zakomunikował Roosevelt w sobotę wieczorem kierownikowi rozdziału materiałów wojennych w brytyjsko-amerykańskim sztabie generalnym, Harry Hopkinsowi, że jego syn Stefan poległ na wyspach Marshalla.

SP. KS. BISKUP KUBICKI

Po śródowych wstępnych obrzędach żałobnych związanych z pogrzebem SP. KS. BISKUPA PAWŁA KUBICKIEGO zakończyły się o godz. 18-tej nieszporami. We czwartek od godz. 6-tej rano rozpoczęły się uroczyste nabożeństwa i właściwe uroczystości pogrzebowe w Radomiu. Od tej godziny bez przerwy przy wszystkich ołtarzach kościoła tłumy wiernych, właszcza tych, którym zajęcia zawodowe nie pozwalały uczestniczyć w późniejszej pontyfikalnej Mszy św., a chcieliby wziąć udział w nabożeństwie za duszę zmarłego biskupa. Pontyfikalna Msza św., którą ma celebrować J. E. ks. biskup ordynariusz sandomierski Lorek, zapowiedziana została na godz. 9-tą rano. Już na dobry kwadrans przedtem wierni wypełnili tłumnie wielką nawę kościelną, tak że nie sposób było dostać się do kościoła. Trumna spoczywa, jak wczoraj, na środku kościoła na wysokim katafalku, ozdobionym godiami majestatu i władzy biskupiej: pastorałem, mitrą i krzyżem chrześcijańskim. Dziś przybyło tylko znacznie więcej wienców. Ze splotów wstęg można wyczytać słowa dedykacji: „Najlepsze mu pasterzowi” — „Jego Ekscelencji” — „Przeczigodnemu Ojcu”.

Tlum faluje, drząc przytłumionym szepem oczekiwania. Z chóru wydaje się ta masa tak stłoczona że nie dałoby się wsadzić nawet przysłowiowej szpilki. Na pogrzeb przybyło przeszło 100 księży. Żywo komentowane jest przybycie każdego z kapłanów. Wymienia się ich godności i urzędy. Dziekan Koziemiecki, członekowie dostojnej kurii, profesorowie seminarium duchownego, księża emeryci, ostatni towarzysze ostatnich dni Zmarłego. Ks. biskup Kubicki zmarł bowiem w zainicjowanym przez siebie i stworzonym dzięki swej pracy Domu dla księży emerytów w Sandomierzu.

Po uroczystej Mszy św. wszyscy wysypują się na dziedzińiec kościelny, gdzie stoi karawan przygotowany do przewiezienia trumny na cmentarz. Pada lekki śnieg. Ks. biskup Lorek postępuje za trumną w asyście księży oraz zakonników i zakonnic. Na cmentarzu zgromadziły się olbrzymie tłumy. Na skraju cmentarza ks. biskupa Lorka przyodziano w szaty żałobne. Za chwilę na ramionach wynoszą trumnę ze zwłokami. Orszak pogrzebowy zdążyła główną aleją w stronę grobowca rodziny Kubickich. Otwierają go chłopcy w białych komżach. Potem postępuje w zakonicy i kapłani w komżach. W samym środku widnieje mitra biskupia a za nią wysoko niesiona trumna. Grób już czeka. Odzywają się ostatnie egzekwie nad trumną. Egzekwie biskupie i kapłańskie. Kolejno następują po sobie ostatnie chrześcijańskie pożegnania, błogosławieństwo na wiekistą drogę, po czym na deski trumny sypią się pierwsze grudki ziemi. Wspólna modlitwa zaintonowana przez ks. biskupa Lorka kończy obrzęd pogrzebowy. Na trumnę sypią się ostatnie grudki ziemi, po czym grobowiec zamyka się na wieki nad doczesnymi szczątkami ks. biskupa Pawła Kubickiego księcia kościoła.

Wzór pokory i miłości chrześcijańskiej — wśród wiernych uczestników obrzędu pogrzebowego tworzą się grupki, dyskutujące i opowiadające wspomnienia o zmarłym biskupie. Z tych ostatnich słów odtworzyć sobie można prawdziwy wizerunek zmarłego. „Nie żył sobie mowy pogrzebowej. Zawsze aż do śmierci był skromny i pokorny. Takim pamiętamy księdza biskupa Pawła Kubickiego księcia kościoła. Starł się aby ceremoniał kościelny, towarzyszący jego wystąpieniu był jak najprostszy”.

Starszy już człowiek z zacerwienionymi od płaczu oczami mówi:

„Gdy przejeżdżał raz przez naszą wieś, nikt nie wiedział nawet, że to jedzie biskup. Dopiero kiedy uśmiechnął się do jakiegoś dziecka które w zeszytym tygodniu bierzmywał poznało go. Byliśmy zawstyżeni, żeśmy nawet głowy przed nim nie obnażyli. Powtarza się to we wszystkich relacjach o zmarłym dostojniku kościoła, który służył jako wzór chrześcijańskiej pokory. Sp. biskup Kubicki był prztem nadzwyczaj wnikliwej i subtelnej natury człowie-

kiem. Sp. ks. biskup Kubicki był miłosiernym jałmużnikiem. Spieszny z pomocą dobroczynności kościelnej i z pomocą własną. Jak miłosiernym był dla ludzi, tak też był wyrozumiałym dla cudzych błędów. Toteż przy konfesjonale, gdzie spowiadał, byli zawsze tłumy. W tych słowach prostych i wzruszających maluje się chrześcijańska pokora i głęboka miłość bliźniego u zmarłego ks. biskupa.

WYŻSZA SZKOŁA ROLNICZA

W Trzyciążu, poczta Imbramowice koło Wolbromia, rozpoczął się 15 lutego br. kurs przygotowawczy dla kandydatów do wyższych szkół rolniczych z polskim językiem wykładowym. Kurs potrwa pięć miesięcy. Miesięczna opłata zł 10. Od kandydata wymaga się: ukończenia 17-go roku życia, dwuletniej praktyki rolniczej, ukończenia szkoły powszechnej lub dokształcającej szkoły rolniczej z wynikiem przynajmniej dobrym. — Bliższych danych udziela dyrekcja szkoły rolniczej w Trzyciążu.

PRZEDSTAWIENIE DLA DZIECI

Dnia 5 i 6 bm. odbyły się w Miechowie dwa piękne przedstawienia urządzone przez dzieci pod tytułem „Zaklęta w lalkę królowa”. Dochód z przedstawień przeznaczono dla najbiedniejszych Polskiego Komitetu Opiekuńczego w Miechowie.

NOWI DYKTATORZY MODY W WARSZAWIE

Instytut Doskonalenia Zawodowego w Warszawie, z inicjatywy Cechu Krawców i przy współpracy wytrawnych sił nauczycielskich w stosunkowo krótkim czasie uzupełnił fachowe wykształcenie ponad 500 krawców i krawczyń. Podobne przeszkolenie przeprowadzono również w branży skórzaną, kapeluszniczej, galanteryjnej. Warunki wojenne pchnęły modę — szczególnie damską — na nowe tory. Dzisiejsze wytwory warszawskich producentów uniezależnionych od dyktatorów mody Paryża, Londynu czy Wiednia, nabrały swoistego wyrazu. Są one proste a jednak praktyczne i eleganckie. Nowe pokolenie pracowników krawieckich, rekrutujących się głównie ze zubożalej inteligencji, dość często posiadającej nie tylko wykształcenie średnie, ale i wyższe, potrafiło ożywić szablonową do niedawna produkcję pomysłowym i artystycznym wykonaniem.

W obecnej chwili mamy w Warszawie — nie licząc ponad 1.500 małych warsztatów i około 8.000 krawców, — zaledwie 5 domów mody kobiecej — magazynów mody w całym tego słowa znaczeniu.

Najważniejszym i najbardziej ruchliwym zakładem jest „Falbanka”, przedsiębiorstwo znane nie tylko w Warszawie ale i w całym Gen. Gub. Zatrudniając ponad 20 pracowników, rysowników, modelarzy i t. d., dom ten dostosowany jest całkowicie do wojennych warunków. Najlepiej świadczył o tym urządzony przed paru tygodniami pokaz mody współczesnej. Można tam było widzieć modele sukien, wykonane z dwóch lub trzech starych sukien, piaszcze z ko-

Radę dla działkowców

Bielenie drzew owocowych

Bielenie wapnem drzew owocowych jest wylącznie środkiem zapobiegającym szkodom od mróz, ale w żadnym wypadku nie jest środkiem zwalczania szkodników i dlatego nigdy nie może zastąpić opryskiwania zimowego.

Zasadniczo pobielanie wapnem stanowi środek chroniący drzewa przed szkodami mrozowymi w okresach silnych wahań temperatury, szczególnie zaś wtedy, gdy poczynają znów kraść soki. Okres ten przypada wyłącznie na wczesną wiosnę. W miesiącach jesiennych drzewo posiada dość czasu na powolne przystosowanie się do niższej temperatury. W tym więc okresie bielenie drzew jest bezcelowe. Skoro zaś nadeszły mrozy zimowe, w drzewie wszelkie przejawy życia ustają na tyle, że mróz już nic nie może zdziałać.

Szkody wyrządzone przez mrozy w r. 1939/40 były w pierwszym rzę-

cióm i t. d. W czasie pokazu przedstawiono praktyczne modele strojów codziennych, odpowiednie do każdej pory dnia. Dzięki pomysłowości i praktyczności dzisiejszych dyktatorów mody, warszawianki są nadal eleganckie i pod tym względem dźwają nadal palmę pierwszeństwa.

CHOROBY BYDLA W RADOMSKIM

Okręg radomski pod względem ilości bydła rogatego stoi w Gen. Gub. na trzecim miejscu. Na terenie tym spotykamy dwie rasy: czerwoną i czarną nizinną. W każdym powiecie istnieje Urząd Hodowli Zwierząt. W chwili wybuchu wojny do ksiąg zarodowych wpisano 154 buhaje i 2.543 krowy. Po 4-ach latach liczba buhaja wzrosła o 286 proc, a krow o 228%.

Ażeby racjonalnie przeprowadzić kontrolę wydajności mleka, zorganizowano już 60 kółek kontroli mleka. Stała kontrola mleka ułatwia racjo-

nalne odżywianie krowy i prowadzi do ścisłego obliczenia jej wydajności i daje podstawy do selekcjonowania bydła. Celem poprawy hodowli bydła rogatego i celem podniesienia wydajności mleka, sprowadzono rasowe buhaje i stworzono stacje hodowli buhaja, z których rocznie otrzymuje się około 300 sztuk. Całości tych starań dopełnia założenie zakładu naukowego dla szkolenia asystentów kontroli mleka i szkoły, w której kształcą się zawodowi dojarze.

P. K. OP. W KIELCACH

proceedził w styczniu 8 kuchni ludowych. Kuchnie te wydały z górą 70.000 posiłków, czyli o 2.000 więcej niż w grudniu ub roku. W związku z akcją żywienia Polski Komitet Opiekuńczy wydatkował prawie zł. 29.000 na zakup i zwózkę żywności i opału.

Kasa bezprocentowa Polskiego Komitetu Opiekuńczego w Kielcach udzieliła drobnym kupcom, rzemieślnikom i chałupnikom w styczniu br., 17 pożyczek długoterminowych na ogólną kwotę zł 6.700.

Z DAWNYCH CZASÓW

Woźny Protazy

Obraz W. Leopolskiego (i 1892).

„...CICHO WSZEDŁ DO SIENI, SIADŁ PRZY ŚWIECY I DOBYŁ KSIĄŻECZKĘ Z KIESZENI, KTÓRA MU JAK OLTARZYK ZŁOTY ZAWSZE SŁUŻY, KTÓREJ NIGDY NIE RZUCA W DOMU I W PODRÓŻY. BYŁA TO TRYBUNALSKA WOKANDA; TAM RZĘDEM STAŁY SPISANE SPRAWY, KTÓRE PRZED URZĘDEM WOŹNY SAM GŁOSEM SWOIM PRZED LATY WYWOŁAŁ, ALBO O KTÓRYCH PÓŹNIEJ DOWIEDZIEĆ SIĘ ZDOŁAŁ.” „Pan Tadeusz.”

Statystyki związków pszczelarzy

Celem racjonalnego przeprowadzenia przydziału dla pszczelarzy, władze państwowe muszą posiadać cały szereg dokładnych danych statystycznych. W związku z zbliżającym się wiosennym przydziałem cuku Główny Związek Pszczelarzy w Krakowie podał do wiadomości, iż powiatowi instruktorzy pszczelarstwa

obowiązani są zażądać od prezesów miejscowych związków pszczelarzy natychmiastowego przesłania przepisanych statystyk według stanu z dnia 1. XII. 1943 roku. Dane statystyczne muszą zawierać dokładny spis członków związku oraz ilość posiadanych pni. Arkusze statystyczne muszą być uporządkowane według gmin i gromad, a spis członków w gromadach musi być sporządzony alfabetycznie.

Główny Związek Pszczelarzy podkreślił jednocześnie konieczność sporządzenia szczegółowego spisu hodowców matek pszczelich i podania ilości wyhodowanych przez nich matek w roku 1943. Równocześnie z tymi danymi należy podać ilość matek pszczelich, którą hodowcy chcą wyprodukować w roku 1944. Powyższe dane będą podstawą dla akcji hodowlanej w nadchodzącym sezonie oraz ewidencji hodowców między których przeprowadzi się rozdział pudru cukrowego.

Powiatowi instruktorzy pszczelarstwa obowiązani są ściągnąć od rzeczoznawców chorób pszczelich szczegółowe sprawozdania z przeprowadzonych przez nich prac w pasiekach i dotyczących kontroli pni, ich zdrowotności, kontroli i usuwania pszczyk uli z pasiek, czystości przedulami, utrzymania sprzętu pszczelarzkiego, zabezpieczenia woszczyny oraz prac związanych ze zwalczaniem wykrytych chorób pszczelich.

dzie następstwem niedostatecznego dojrzewania drewna skutkiem niekorzystnych warunków pogodowych poprzedniej jesieni. Na wiosnę jednak wraz z wstępującym ociepleniem budzi się do życia drzewo i soki poczynają podnosić się do korony drzewa. Spadek temperatury skutkiem późniejszych przymrozków może być więc niebezpieczny dla drzew. Dzięki jednak wiosennemu beleniu powstrzymuje się ogrzanie, a tym samym i krażenie soków.

W pierwszym rzędzie skutecznym składnikiem jest jasna barwa, tracąca oczywiście swą wartość i znaczenie przy jesiennym beleniu skutkiem wpływów atmosferycznych w okresie zimy. To samo ma miejsce, jeśli przez dodanie gliny lub karboliny sadowniczej, aby z tym jednocześnie połączyć opryskiwanie zimowe, ztracają jasną barwę.

DZIS ZACIEMIAMY.

Początek 17.50

Koniec 5.40

OSTRZEŻENIE LOTNICZE:

3 sygnały w ciągu minuty.

ALARM:

sygnał 1-minutowy.

OSTRZEŻENIE PO ALARMIE:

3 sygnały w ciągu minuty.

Wspólnoty pracy w rzemiosle galicyjskim

Ażby podnieść wydajność poszczególnych zakładów rzemieślniczych i przystosować je do wymagań dla dzisiejszego, przystąpiono na terenie dystryktu Galicja do zakładania wspólnot pracy. Przede wszystkim założono Wspólnotę Pracy Stolarzy we Lwowie, obejmującą, jak dotychczas, 5 średnich zakładów, posiadających 120 sił roboczych. W tych dniach założono Wspólnotę Pracy Szklarzy. Zadaniem nowej organizacji będzie usunięcie wszelkich szkód, isniejących w oszkleniu budynków na terenie miasta Lwowa. W stadium organizacji jest Wspólnota Pracy Krawców i Szewców. Przez dodatkowe zapatrzenie rzemieślników w artykuły żywnościowe i odpowiednie surowce, umożliwiono im odpowiedzialnym członkom wykonywanie prac po normalnych cenach.

Na paczki dla jeńców

złożyli w Delegaturze R. G. O. (Referat Poszukiwań Zaginionych) — Lwów Sobieskiego 15:

Urzednicy Urzedu Skarbowego dla osób prawnych 700 papierosów; N. N. 50 zł; Stefania Chrobak-Düllinger — Czortków 100 zł; Julia Iwanicka — Tlumacz 24 zł; Józefa Durkacz 20 zł; Jadwiga Szczurkowska — Żydaczów 11,45 zł; Fr. Jurczyński — Żydaczów 4 zł; J. F. 100 zł; P. Gottwaldowie 100 zł; J. P. 200 zł; P. Pawłowsy 2 paczki; Alina Leopold Stasiakowie 200 paczek. Po jednej paczce Janina Łowczyńska; J. K., inż. Bolesław Manasterski, Dr. J. L. Maria Kromer.

W programie zebrania u p. Stadt-haupt mauna, jakie odbyło się przed paru dniami, a w którym wzięli udział prócz kierowników poszczególnych decernatów także członkowie Beirat'u, między innymi było także sprawozdanie z przygotowań obrony przeciwlotniczej we Lwowie. Referentem tej sprawy był p. Hagedorn, który z ramienia Zarządu Miasta zajmuje się jej organizacją.

Mamy więc przed wszystkim znaną w trzechlielowym skrótce LHD (Luftschutzhilfsdienst) t. j. Pomocniczą Służbę Obrony Przeciwlotniczej złożoną z wyszkolonych oddziałów, a kierowanych przez specjalny wydział Policji Bezpieczeństwa. Z tym LHD współdziałać będzie, gdy zajdzie potrzeba, Sztab Gospodarczy (Wirtschaftsstab — biuro w ra uszu), mający bardzo ważne zadania. Do niego bowiem należą obowiązki w stosunku do ofiar nalotu: usuwanie zabitych, niesienie pomocy rannym, zapiekanie się pozbawionym dachu nad głową — na co już dziś przewidziane są odpowiednie pomieszczenia, a nawet i urządzenia wnętrza; do wykonywania ewentualnych przy tym prac Izba Rzemieślnicza przydzieliła potrzebnych rzemieślników. Od dawna już przeprowadza się roboty mające na celu stworzenie dostatecznej ilości publicznych schronów. Przy kopaniu dołów zatrzymują się przechodnie zainteresowani tym jak się obnażają w przekroju dawne, o ileż niżej od dzisiejszych poziomy placów czy ogrodów — a zdarzyło się nawet, że przy tej sposobności odkopano stare drewniane jeszcze rury wodociągowe. Więcej publicznych schronów już gotowych jest cztery, praca około pięciu dalszych jest na ukończeniu; podobnie rzecz się ma z trzyciem o obszernymi w zygak idącymi rowami schronnymi.

Mieszkańcy Lwowa dopomagają ze swej strony w utworzeniu publicznej służby ochronnej: powstały więc trzy oddzielne komitety narodowościowe, a to dlatego także, ażeby w nagłej potrzebie była możliwosc szybkiego porozumienia się — ludność miejscowa na ogół językiem niemieckim nie włada, Niemcy zaś w wyjątkowych wypadkach rozumieją języki, którymi się posługuje ludność miejscowa. To zróżnicowanie będzie do pewnego

s opnia utrzymane także w korzystaniu z pewnych rodzajów ochrony: więc np. punkty zbiorcze będą oddzielne dla Niemców i nie-Niemców.

W ogóle zrobilo się już bardzo wiele; kwestia wody jest zalatwiona: wzięte są w rachubę wszystkie studnie i większe stawowe zbiorniki wody, zestawione są także oddziały pożarnicze. Pożar płaski, szeroko się rozszerzający przedstawiać może największe niebezpieczeństwo dla życia. Wyznaczono więc obszernie miejsca ratunkowe, do których mogliby i miełoby masowo chronić się mieszkańcy zagrożonej dzielnicy. Orientację w tym mają ułatwić w licznych punktach miasta wielkie białe na murach domów namazane strzałki kierunkowe z napisami wskazującymi dokąd one wiodą.

Wielostronne zastosowanie cebuli!

Podobną rolę jak jabłko wśród owoców pełni wśród warzyw cebula. Daje się ona zastosować i jako przyprawa gotowana czy smażona i jako część składowa surowej i nawet wprost jako lekarstwo. O wartości smakowej cebuli i jej krewnych-czosnku i szczypiora — wiemy wszyscy; znajdując je jarzyny pobieżnie nawet w kuchni osób odnoszących się do tych „specjalów” z pewnym lekceważeniem jako źle pachnących. Cebulę przypieczoną czy surową używamy jako przyprawy do zupy, cebulę dodajemy do potraw surową, tartą, przysmażoną i gotowaną i nie przesadzimy zapewne jeżeli powiemy, że w kuchni polskiej nie ma chyba dnia, aby nam nie była potrzebna.

Wszyscy uważamy kuchnię francuską za szczyt wykwintu, a jednak czosnek znajduje w niej bardzo ważną rolę, zwłaszcza na południu. Jarzyny te obok swego dobrego smaku, posiadają duże znaczenie odżywcze i higieniczne. Cebula i czosnek wpływają dodatnio na oczyszczenie nerek, zawierają stosunkowo dużo cukru, wapna i siarkowego olejku, który im nadaje charakterystyczny zapach. Cebula pobudza krążenie krwi i powstanie czerwonych jej ciątek. Sok czerwonej cebuli zmieszany z miodem działa łagodząco na kaszel.

SZUKAJ POMOCY I PORADY W POLSKIM KOMITECIE POMOCY

we z napisami wskazującymi dokąd one wiodą.

Ażby zaś mieszkańcy Lwowa w razie niebezpieczeństwa wiedzieli o tym, czego gdzie mają szukać i do kogo i gdzie o pewną pomoc się udać, ukaza się wkrótce w każdym domu w klatce schodowej na murze w widocznym miejscu umieszczone zwieszle, a wyczerpujące pouczenia, zawierające najpotrzebniejsze adresy odnoszące się do placówek obrony przeciwlotniczej.

Zawczasu jednak należy przygotować należytą ilość sił pomocnych, a więc licznie zgłaszać się do Ochotniczej Obrony Przeciwlotniczej, mającej swe biura w ratuszu (I. p. pokój nr. 38).

Przykrą stroną cebuli jest zapach, który po spożyciu jeszcze długo nas przesładowuje. I na to jest rada. Należy tylko przegryźć kilka ziarenek kminku, albo napić się surowego mleka, aby zły zapach usunąć. Dla uniknięcia łzawienia przy obieraniu należy obierać cebulę w zimnej wodzie, albo sparzyć wrzątkiem przed obieraniem. W dzisiejszych czasach, kiedy przy upośledzonym odżywianiu poszukujemy przypraw i potraw bogatych w witaminy i inne własności odżywcze, cebula zasługuje na baczną uwagę.

Dokarmiajmy ptaki pożyteczne

Zagadnienie ochrony ptaków pożytecznych zyskuje coraz większe zrozumienie. Prowadzi to jednak często do przesady, bo np. błędny jest żywienie ptaków w lecie, w ten bowiem sposób ptaszki odzwyczajają się od łapania owadów. Na omiast bardzo ważną rzeczą jest dokarmianie ptaków w zimie. Podczas zawieruchy śnieżnej, szronu, a chociażby tylko wszystko kryjącego szronu — nasze sikorki, zięby, szczygły, czyżyki i t. p. nie znajdują ani ziarna, ani larw owadów. W takich to właśnie momentach trzeba im w osłoniętych karmnikach rozsypać nieco ziarna, najlepiej nasion słonecznika i dyni, jarzębinę, głóg lub orzeszki bukowe. Nie należy naszym upierzonym

Co roku, zamarznięte stawy, jeziora i rzeki pochłaniają liczne ofiary — wśród dzieci, bo dla nich lód przedstawia w zimie największą atrakcję. Osobie — pod którą zalanie się lód i która wskutek tego wypadnie do wody — grozi śmierć pod lodem. Przejmujące zimno wody paraliżuje ruchy tonącego i utrudnia mu ratunek. Jeżeli lód załamie się pod kimś, wówczas należy szeroko rozłożyć ramiona, aby nie wpaść pod pokrywę lodową. Zagrożonej osobie należy pospieszyć z natychmiastową pomocą, podając jej długą żerdź, deskę lub linę. Jeżeli nie ma tych przedmiotów należy podpełznąć do zagrożonej osoby na brzuchu. Przy tamliwym lodzie, ratujący musi zachować jak najdalej idącą ostrożność, aby sam nie padł ofiarą. Najodpowiedniejszą do ratowania jest deska. Wyratowana osoba wymaga natychmiast pomocy lekarskiej.

Kiedy lód może unieść człowieka dorosłego? Pokrywa lodowa, posiadająca 2—3 cm grubości, jest za słaba aby utrzymać osobę dorosłą. Na lód można wejść dopiero wówczas, gdy grubość jego wynosi 5—6 cm. Z pełnym zaufaniem można chodzić po pokrywie lodowej, gdy ta ostatnia posiada 8 cm grubości i pokrywa małą przestrzeń wody. Przy grubości 10 do 12 cm na pokrywę lodową można nawet wjeżdżać lekkimi wozami.

przyjaciołom podawać jakichkolwiek „tłustości”. Nie trzeba im sypać również okruchów chleba, gdyż chleb łatwo kwaśnieje. Widzieliśmy często kroć w lecie pluskanie ptaków we wodzie. Niekiedy amatorzy, aby przyjemność tę udostępnić ptaszkom w zimie, stawiają naczynia z ciepłą wodą. Niemądrzy, nie zastanawiają się, że mokre pierze marznie a piaszka ginie z przeziębienia. Tylko rozsądna ochrona ptaków opłaca się niewątpliwie. A jak to ważne, niech wskaże taki przykład: jedna rodzina sikorek, złożona z 20 główek, niszczy ponad 75 kg owadów, co stanowi około 120 milionów jaj owadów lub 150.000 gąsienic średniej wielkości.

CZWORONOGIE GWIAZDORY

Od kiedy znam ludzi, Kocham zwierzęta!

(powiedział jeden z wielkich myśliwców).

Któż z nas nie rozczłtywał się z prawdziwą przyjemnością w Księdze Dżungli — Kiplinga, kto nie spędził najmiłszych chwil nad lekturą Księgi z San Michele, Londona, Curvooda, lub któż nie zawdzięcza miłych chwil perlom naszej swojskiej literatury Dżasińskiego, Reymonta lub Weysenhoffa, którzy z takim ukocnaniem i zrozumieniem przedstawili nam umieli psychikę zwierząt.

Niestety — mógłby ktoś zgryźliwy zauważyć — niektóre zwierzęta domowe przez setki lat obcowania z ludźmi przejęły od nich wiele cech ujemnych: ich interesowność, chytrość nawet, pochlebstwo i służalczość. Są jednak — musiałby ów sceptyk przyznać — są i wśród nich prawdziwi, wierni, bezinteresowni przyjaciele.

Doskonale piękne są jednak tylko zwierzęta dzikie i to na wolności — w lesie dzierzycym, dżungli, stepie, tylko na swobodzie. Te możemy oglądać; chociażby tylko na filmie. Walczące lwy lub flirtujące tygrysy, stado sploszonych żyraf uciekających lekko z głośnym tętentem, groźna niedźwiedźka bawiąca się beztrudnie z małym niedźwiadkiem w chowanie, stado hipopotamów pluskających się „wdzięcznie” podczas porannej toalety — tych wszystkich wrażeń dostarczają nam ekspedycje filmowe, udające się w głąb puszczy, by tam chwycić naturę na gorącym uczynku i nakręcać sceny żywe i realne.

Ile trudności piętrzy się przed taką ekspedycją! Trudni w zorganizowanej pomocy murzyni, niezdrowe okolice, niebezpieczne za-

szcza, dzikie zwierzęta grożące na każdym kroku życiu, moskity, jadowite węże, poryki lwów wśród nocy, krokodyle w rzekach, przez które się trzeba przeprawiać i dzikie wrogi plemiona, przed którymi równie jak przed zwierzętami trzeba się mieć na baczności.

Nie zawsze jednak filmy ze zwierzętami nakręca się w ich naturalnym środowisku. Wspaniałe walki człowieka z dziką panterą, tygrysem lub lwem, sceny w wodzie wśród krokodyli, dzikie małpy, porwijące ludzi i t. p. obrazy, mrozzące krew w żyłach, nakręca się w atelier, lub w całych miasteczkach filmowych, przystosowanych do tła akcji. W tym celu większe firmy filmowe utrzymują całe menażerie dzikich zwierząt, przywożonych przez specjalne ekspedycje. Zwierzęta te odpowiednio tresowane stają się po pewnym czasie aktorami filmowymi. Ile czasu, pomysłowości i silnej woli trzeba na wytresowanie takiego zwierza, by było zdolne do nagrania niebezpiecznej dla aktorów sceny, nie czyniąc im żadnej krzywdy. Niewyczerpana jest pomysłowość reżyserów, gdy chodzi o tricki w filmach o akcji zbyt ryzykownej, by dać jednak publiczności złudzenie rzeczywistego niebezpieczeństwa, bez narażania życia aktorów.

Tresura wymaga nadwyzwyczajnej odwagi, cierpliwości, zimnej krwi i przytomności umysłu, a przede wszystkim inteligencji, umiłowania zwierząt i zrozumienia ich psychiki. Inaczej trzeba obchodzić się z lwem niż z tygrysem, zupełnie znów odmiennie z wilkiem lub niedźwiedziem, który jest bardzo chytry, podstępny i fałszywy. Bardzo trudne są do tresury wszelkie mniejsze koty, jak jaguar, puma, pantera, lampart — są dzikie, pełne temperamentu i żarłoczne. Najłatwiejsze są lwy. Pojętne i zdolne, spokojne i łaskawe, gły kier wać się przy ich tresurze rozumem i energią.

Niektóre zwierzęta, a szczególnie lwy i słonie, mają świetną pamięć. Potrafią przez kilkanaście lat pamiętać zarówno doznane krzywdy jak i ofiarowaną miłość. Delmont, znany reżyser filmowy i łowca dzikich zwierząt, musiał ulubionego swego lwa sprzedać do ogrodu zoologicznego. Gdy po 6 latach znalazł się w tymże ogrodzie i wyraził życzenie zobaczenia swego Nimba, dyrektor obawiał się wpuścić go do klatki. Delmont zawołał lwa po imieniu. Ten jednym susem skoczył do krat, zaczął skakać, cieszyć się jak szalony, a w klatce tulił się i pieścił ze swym dawnym panem, jak miły domowy kot. Za to jeden ze sloni w pewnym ogrodzie zoologicznym, po 10 latach poznał dozorcę, który go dręczył niegdyś i wpuściwszy go spokojnie do klatki, przycisnął go do ściany i zdruzgotał na miejscu, deptając go potem nogami.

Sceny, które w przeciągu paru minut oglądamy w kinie, są nieraz całymi tygodniami wypróbowywane i powtarzane w atelier, aż odebrane bez zarzutu mogą być dopiero nakręcone na film. Z prób tych można było nagrać niezliczoną ilość przekomicznych scen. Tak np. w jednym z pierwszych filmów ze zwierzętami, na ulicy miasta miał wybiec lew i siejąc popłoch, wpaść do jednego z mieszkań. Scena została przygotowana w małym miasteczku, ulica zapelniona przechodniami, gazeciarzami i wózkami dziecięcymi. Na dany sygnał, gdy miał wybiec lew, wszczęła się panika, ludzie rzucali paczki, wózki, wdrapywali się na słupy, uciekali w popłochu, a lew... nie ukazał się wcale. Zaczęto scenę na nowo. Tym razem lew wybiegł. Jeden z artystów wdrapował się na słup właśnie. Coś się lwu nie spodobało, podbiegł do niego, oparł łapami o słup i zdarł mu połę marynarki, spodnie i bieliznę, po czym powoli triumfalnie zawrócił do swej klatki.

Innym znów razem nakręcano film w wróżka. Bohaterem był mały śliczny tresowany niedźwiadek. Gdy wróżka wyszła z lasu i pochylila się nad nim, miał radośnie rzucić się w podskokach na jej przywitanie. Niestety, mały Bimbo był w złym humorze. Skoczył według przepisu, ale całkiem nieprzewidzianie zerwał wróżce perukę i skórę z głowy.

Raz znów, niezliczoną ilość razy powtarzana, scena walki człowieka z hieną zwaną Kira, doszła do takiego stadium doskonałości,

ści, że można już było ją kręcić. Cóż, kiedy walczący od razu na wstępie niechcący nastąpił jej na ogon, a ta oburzona ugryzła go dotkliwie. Apteka, doktor, opatrunek, tymczasem Kira znikła jak kamfora. Szukano jej kilka godzin, wreszcie zmęczeni aktorzy zdecydowali się na zjedzenie śniadania. Jakież było ich zdziwienie, gdy w samochodzie o 100 metrów dalej, ujrzeli ją, jak warezając zajadała z apetytem ich wiktualy: pieczone kurczęta, kotlety, bulki i konserwy. Sołszona uciekla dalej, wpadając na plażę, a potem na taras hotelu przepełnionego wytworną publicznością. Film skończył się wówczas zupełnym fiaskiem, gdyż odszkodowania gości hotelowych wyniosły przeszło milion dolarów. Cóż dziwnego, jeżeli pewna wdowa zażądała tylko... 5000 dol. — podczas paniki bowiem wyliczała jej sztuczna szczeka i planowane małżeństwo z bogatym farmerem nie doszło do skutku.

Nie zawsze jednak zwierzęta sprawiają tylko kłopot i zmartwienia. W filmie „Król Cyrku” brał udział 5 letni szympans. Reżyser Delmont twierdził, że był on najinteligentniejszym i najciekawszym aktorem z całej jego reżyserkiej praktyki. Spał z dozorcą w jednym łóżku, posługiwał się widelcem i nożem jak najwytworniejszy stołownik, po śniadaniu urządzał sobie sam kąpiel w gumowej wannie, rozpryskując pianę po całym pokoju. Ulubionym jego zajęciem było zdejmowanie gościom bucików i otwieranie torebek paniom oraz dobieranie kluczy do zamków. Gdy zamykano jego szufladę z przysmakami na klucz, potrafił po półgodzinnych próbach, namysłach i szperaniu otworzyć górny, a przez tę dostać się do dolnej. Cieszył się wtedy tak, jak dziecko, zapominając chwilowo o słodyczach.

Próbami był zawsze bardzo przejęty, a po zapaleniu jupiterów dostawał tremy. Fotografowie swoje poznawali od razu, cieszył się nimi i wszystkim pokazywał, podczas gdy zdjęcia innych małp rwał od razu na strzępy.

„O Jacku, nie zapomnę cię nigdy! Byłeś z nami zwierzęciem, uczyniłeś mi lepszym niejedną dzień pracy i dałeś wiele godzin zabawy. Zawsze będę pamiętał, jak po każdej scenie biegłeś do mnie i wdrapywałeś mi się na ramiona, by w nagrodę otrzymać ode mnie prawdziwy ludzki pocałunek”. (reż. Delmont).

